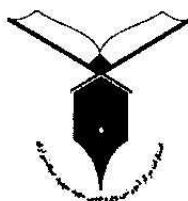

آشنایی با کشور ارمنستان

مؤلف: مهدی هیئت وجدانی

مرکز مطالعات و پژوهش‌های اطلاعاتی معاونت اطلاعات ارتش ج.ا.ایران

تابستان ۱۴۰۰

سرشناسه	هیت وجدانی، مهدی، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآورنده	آشنایی با کشور ارمنستان / مؤلف: مهدی هیت وجدانی؛ نظارت و اجراء: مرکز مطالعات و پژوهش‌های اطلاعاتی معاونت اطلاعات ارتش ج.ا.ایران؛ ناظر عالی: دکتر عباس جعفری‌نیا؛ دکتر جهانگیر شریعت؛ ویراستار و ناظر فنی: دکتر ذکریا کاظم‌پور.
مشخصات نشر	تهران، مرکز آموزش و پژوهشی شهید صیاد شیرازی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۲۴۸ص، مصور (رنگی)، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۴۶-۵۵-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص [۲۴۷]
موضوع	ارمنستان
شناسه افزوده	ایران، ارتش، مرکز مطالعات و پژوهش‌های اطلاعاتی.
شناسه افزوده	مرکز آموزش و پژوهشی شهید صیاد شیرازی.
رده‌بندی کنگره	۱75DS
رده‌بندی دیویی	۹۵۶/۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۱۰۸۹۹۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

نام کتاب: آشنایی با کشور ارمنستان

نظارت و اجراء: مرکز مطالعات و پژوهش‌های اطلاعاتی معاونت اطلاعات ارتش ج.ا.ایران

مؤلف: مهدی هیت وجدانی

ناظر عالی: دکتر عباس جعفری‌نیا

ناظر علمی: دکتر جهانگیر شریعت

ویراستار و ناظر فنی: دکتر ذکریا کاظم‌پور

نمونه خوان: مجتبی حسین زاده

تایپ و صفحه آرایی: مهدی عبدالمی

نوبت چاپ: اول

ناشر: انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، لویزان، بزرگراه ارتش، روبروی سازمان جنگل‌ها و مراتع، مرکز آموزشی و پژوهشی

شهید صیاد شیرازی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های اطلاعاتی تلفن: ۲۳۴۵۰۷۳۹

مقدمه مولف..... ۱

فصل اول: وضعیت جغرافیایی

۱-۱- موقعیت جغرافیایی	۵
۱-۲- وسعت، شکل سرزمین و جنس خاک	۷
۱-۳- مرزها	۸
۱-۴- اختلافات مرزی و دعاوی ارضی	۸
الف. مناقشه قره‌باغ و دعاوی ارضی با جمهوری آذربایجان	۸
ب. اختلاف مرزی ارمنستان با ترکیه	۱۰
ب. اختلاف مرزی ارمنستان با گرجستان	۱۳
۱-۵- آب‌وهوا	۱۴
۱-۶- عوارض طبیعی	۱۶
الف. مناطق کوهستانی	۱۶
ب. رودخانه‌ها	۲۰
ب. دریاچه‌ها	۲۴
ت. پوشش گیاهی	۲۶
ث. دشت‌ها و کویرها	۲۶
ج. دره‌ها، باتلاق‌ها و مرداب‌ها	۲۷
۱-۷- منابع طبیعی و معادن	۲۷
۱-۸- دریاها، بندرها، جزایر و سدها	۲۸

فصل دوم: وضعیت سیاسی

۱-۲- تاریخچه کشور	۲۹
-------------------------	----

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۲-۲- تقسیمات کشوری	۳۴
۳-۲- ساختار حکومتی	۳۵
الف. قوه مجریه	۳۵
ب. قوه مقننه	۴۳
پ. قوه قضائیه	۵۰
۴-۲- سیاست داخلی	۵۹
۵-۲- روابط و مناسبات خارجی	۶۵
۶-۲- احزاب و گروه‌های سیاسی	۷۶
۷-۲- سازمان و تشکیلات اداری	۸۰
۸-۲- منافع ملی، سیاست خارجی و راهبردها	۸۰
۹-۲- عضویت در سازمان‌های بین‌المللی	۱۰۱
فصل سوم: وضعیت سیاسی و فرهنگی	
۱-۳- جمعیت (آمار ژانویه ۲۰۲۰)	۱۱۱
الف. تعداد	۱۱۱
ب. نرخ رشد	۱۱۱
پ. ترکیب جنسی	۱۱۱
ت. ترکیب قومی	۱۱۱
ث. ترکیب نژادی	۱۱۱
ج. ترکیب مذهبی	۱۱۲
چ. نرخ تراکم جمعیت	۱۱۲
ح. میزان تحصیلات و درصد و تعداد بی‌سوادان	۱۱۳

۱۱۳	۲-۳- قومیت‌های مختلف
۱۱۴	۳-۳- نزادهای مختلف و جنبش‌های استقلال طلبانه
۱۱۴	۴-۳- ادیان و مذاهب مختلف
۱۱۶	۵-۳- ویژگی‌های ملی
۱۱۷	۶-۳- تعداد روستاها و جمعیت روستائین
۱۱۷	۷-۳- تعداد شهرها و جمعیت شهرنشین
۱۱۷	۸-۳- شهرهای بزرگ
۱۱۸	۹-۳- وضعیت اشتغال
۱۱۸	الف. جمعیت فعال
۱۱۸	ب. جمعیت شاغل
۱۱۸	پ. جمعیت بیکار
۱۱۸	۱۰-۳- بهداشت و درمان
۱۱۸	الف. تعداد بیمارستان‌ها
۱۱۹	ب. تعداد تخت بیمارستان (برای هر ۱۰۰۰ نفر)
۱۱۹	پ. بودجه و هزینه‌های بهداشتی
۱۱۹	ت. وضعیت بیمه و خدمات درمانی
۱۲۲	۱۱-۳- آموزش و پرورش
۱۲۲	الف- نظام آموزشی
۱۲۳	ب. تعداد دانش‌آموزان
۱۲۴	پ. بودجه آموزشی
۱۲۵	۱۲-۳- آموزش عالی

الف. تعداد دانشجو.....	۱۲۵
۱. مقطع کارشناسی.....	۱۲۶
۲. مقطع کارشناسی ارشد.....	۱۲۶
۳. مقطع دکتری.....	۱۲۷
ب. دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.....	۱۲۷
پ. بودجه آموزشی و درصد آن نسبت به بودجه کل کشور.....	۱۴۶
۳-۱۳- پژوهش و توسعه.....	۱۴۶
الف. مراکز تحقیقاتی و نهادهای پژوهشی.....	۱۴۶
ب. بودجه پژوهشی و درصد آن نسبت به بودجه کل کشور.....	۱۵۳
پ. سهم پژوهش و توسعه از تولیدات ناخالص ملی.....	۱۵۴
۳-۱۴- وضعیت فرهنگی (آداب و سنن).....	۱۵۴
۳-۱۵- شخصیت‌های مهم علمی، ادبی و سیاسی.....	۱۶۳
۳-۱۶- رسانه‌های گروهی.....	۱۶۷
۳-۱۷- ایدئولوژی، روحیه و ویژگی‌های ملی.....	۱۷۵
۳-۱۸- وضعیت ایرانیان مقیم ارمنستان.....	۱۷۶

فصل چهارم: وضعیت اقتصادی

۴-۱- تولید ناخالص ملی.....	۱۷۹
الف. صنایع و معادن.....	۱۸۰
ب. کشاورزی.....	۱۸۱
پ. خدمات.....	۱۸۳
ت. انرژی.....	۱۸۳

عنوان	صفحه
۲-۴- درآمد سرانه	۱۸۳
۳-۴- نرخ رشد اقتصادی	۱۸۵
۴-۴- نرخ تورم	۱۸۶
۵-۴- بدهی های خارجی	۱۸۶
۶-۴- نرخ برابری پول ملی در مقایسه با ارزهای معتبر خارجی (دلار و یورو)	۱۸۶
۷-۴- کمیت و کیفیت تولیدات و میزان وابستگی به خارج	۱۸۷
الف. صنایع سنگین	۱۸۷
ب. صنایع سبک	۱۸۸
پ. کشاورزی	۱۸۹
ت. انرژی	۱۸۹
۸-۴- تجارت خارجی	۱۹۰
الف. موازنه تجارت خارجی	۱۹۰
ب. طرح های عمده تجاری	۱۹۰
پ. پیمان های اقتصادی که در آنها عضویت دارد	۱۹۱
۹-۴- راه ها	۱۹۱
الف. بزرگراه ها	۱۹۱
ب. راه های آسفالت	۱۹۲
پ. راه های شوسه	۱۹۳
ت. راه آهن	۱۹۵
ث. راه های آبی رودخانه ای و دریاچه ای	۱۹۷
۱۰-۴- ترابری	۱۹۷

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
الف. زمینی.....	۱۹۷
ب. هوایی.....	۲۰۱
پ. آبی.....	۲۰۱
۱۱-۴..... بندرها.....	۲۰۱
۱۲-۴..... فرودگاهها.....	۲۰۲
الف. نظامی.....	۲۰۲
ب. غیر نظامی.....	۲۰۲
۱۳-۴..... ارتباطات و مخابرات.....	۲۰۴
۱۴-۴..... انرژی.....	۲۰۷
الف. نیروگاهها.....	۲۰۷
ب. نفت و گاز.....	۲۰۷
پ. زغال سنگ.....	۲۰۷
ت. سایر منابع انرژی.....	۲۰۸
الف. درآمدها.....	۲۰۸
(۱) مالیات مستقیم و غیر مستقیم.....	۲۰۸
(۲) اعمال تصدی.....	۲۱۰
(۳) قرضه یا وام.....	۲۱۵
(۴) کمک خارجی.....	۲۱۵
ب. هزینه ها.....	۲۱۶
(۱) امور عمومی.....	۲۱۶
(۲) امور اجتماعی.....	۲۱۶

۲۱۶.....	(۳) امور اقتصادی
۲۱۶.....	(۴) امور نظامی
۲۱۶.....	(۵) امور انتظامی
۲۱۶.....	(۶) بازپرداخت وام

فصل پنجم: وضعیت دفاعی - امنیتی

۲۱۹.....	۱-۵- تاریخچه نیروهای مسلح از پیدایش تاکنون
۲۱۸.....	۲-۵- خلاصه دکترین دفاعی
۲۲۰.....	۳-۵- جایگاه نیروهای مسلح
۲۲۰.....	۴-۵- نحوه کنترل و پشتیبانی از نیروهای مسلح
۲۲۱.....	۵-۵- وضعیت کلی
۲۲۱.....	الف. استعداد پرسنلی نیروهای کادر و وظیفه
۲۲۱.....	ب. استعداد نیروهای شبه نظامی
۲۲۲.....	پ. نیروهای ذخیره
۲۲۲.....	ت. مدت خدمت وظیفه
۲۲۲.....	ث. بودجه دفاعی
۲۲۴.....	ج. استراتژی بسیج همگانی در زمان جنگ
۲۲۵.....	ح. عضویت در پیمان‌های نظامی
۲۲۸.....	۶-۵- قرارگاه‌های عمده
۲۲۸.....	الف. وزارت دفاع
۲۲۸.....	(۱) ساختار سازمانی و وظایف کلی
۲۳۰.....	(۲) استعداد کارکنان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
(۳) بودجه سالیانه.....	۲۳۰
(۴) رابطه وزارت دفاع با ستاد کل، نیروها و هیئت دولت.....	۲۳۰
(۵) وظایف و مأموریت‌ها.....	۲۳۰
ب. ستاد فرماندهی کل.....	۲۳۲
(۱) ساختار سازمانی و وظایف کلی.....	۲۳۲
(۲) استعداد کارکنان.....	۲۳۳
(۳) رابطه آن با نیروهای مسلح (سایر عناصر).....	۲۳۳
(۴) بودجه سالیانه.....	۲۳۳
۷-۵- نیروی زمینی.....	۲۳۳
الف. مأموریت و ساختار سازمانی.....	۲۳۳
ب. استعداد کارکنان.....	۲۳۴
(۱) کادر.....	۲۳۴
(۲) وظیفه.....	۲۳۴
پ. نیروهای ذخیره.....	۲۳۴
ث. جدول موجودی تجهیزات.....	۲۳۴
(۱) جدول موجودی تجهیزات زرهی.....	۲۳۴
(۲) جدول موجودی تجهیزات توپخانه.....	۲۳۵
۸-۵- نیروی هوایی.....	۲۳۶
الف. مأموریت و ساختار سازمانی.....	۲۳۶
ب. استعداد کارکنان.....	۲۳۶
(۱) کادر.....	۲۳۶

۲۳۶	(۲) وظیفه
۲۳۶	پ. نیروهای ذخیره
۲۳۶	ت. پایگاه‌های نیروی هوایی
۲۳۷	ث. تعداد اسکادران‌ها
۲۳۷	ج. جدول آماری هواپیماهای نیروی هوایی
۲۳۷	ج. جدول آماری بالگردهای نیروی هوایی
۲۳۷	ح. یگان‌های پدافند هوایی با تعیین ساختار سازمانی
۲۳۷	(۱) یگان‌های توپخانه
۲۳۸	(۲) یگان‌های موشکی
۲۳۹	(۳) جدول آماری تعداد توپخانه و موشک
۲۳۹	۹-۵- نیروی دریایی
۲۴۰	۱۰-۵- سلاح‌های راهبردی (هسته‌ای، موشکی، شمیایی)
۲۴۱	۱۱-۵- پلیس
۲۴۱	الف. مأموریت و ساختار سازمانی
۲۴۳	ب. استعداد کارکنان
۲۴۳	۱۲-۵- متفرقه

فهرست اشکال

صفحه

عنوان

- شکل ۱-۱: موقعیت جغرافیایی کشور ارمنستان بر روی نقشه ۵
- شکل ۲-۱: نقشه پستی و بلندی‌های کشور ارمنستان ۷
- شکل ۳-۱: وضعیت مرزها و همسایگان کشور ارمنستان ۸
- شکل ۴-۱: نقشه مناطق هفت‌گانه قره‌باغ ۹
- شکل ۵-۱: نقشه مورد ادعای ارمنستان ۱۲
- شکل ۶-۱: نقشه متوسط سالانه بارندگی در ارمنستان ۱۵
- شکل ۷-۱: موقعیت قله‌های ارمنستان ۲۰
- شکل ۸-۱: نقشه رودخانه‌های جاری در کشور ارمنستان ۲۳
- شکل ۹-۱: نقشه وضعیت دریاچه‌های کشور ارمنستان ۲۵
- شکل ۱۰-۱: نقشه پوشش گیاهی کشور ارمنستان ۲۶
- شکل ۱۱-۱: نقشه دشت‌ها و کویرها در ارمنستان ۲۷
- شکل ۱-۲: کتیبه‌های تاریخی ۲۹
- شکل ۲-۲: تقسیمات کشوری ارمنستان ۳۴
- شکل ۳-۲: آرمن سرکیسیان رئیس‌جمهور ارمنستان ۴۲
- شکل ۴-۲: نیکول پاشینیان (نخست‌وزیر) تیگران آوینیان مهرگرگوریان (معاون نخست‌وزیر) ۴۲
- شکل ۵-۲: آراارات میرزویان رئیس مجلس ۴۶
- شکل ۶-۲: هرایر توماسیان ۵۳
- شکل ۷-۲: دادگاه قانون اساسی ۵۳
- شکل ۸-۲: روبن وردازاریان ۵۴
- شکل ۱-۳: نقشه تراکم جمعیت ۱۱۳

شکل ۲-۳: کلیسای گریگوری	۱۱۵
شکل ۳-۳: جاثلیق دوم	۱۱۶
شکل ۴-۳: آقای واردان و سکانیان	۱۲۹
شکل ۵-۳: ساختمان دانشگاه پزشکی ایروان	۱۳۷
شکل ۶-۳: ساختمان دانشگاه آمریکایی ارمنستان	۱۴۰
شکل ۷-۳: ساختمان دانشگاه اسلاونی ارمنستان	۱۴۰
شکل ۸-۳: ساختمان دانشگاه اقتصاد ایروان	۱۴۲
شکل ۹-۳: ایزابل مورادیان	۱۴۷
شکل ۱۰-۳: استوپا صفریان	۱۴۹
شکل ۱۱-۳: آرمن اسرائیلیان	۱۵۰
شکل ۱۲-۳: الکساندر اسکندریان	۱۵۰
شکل ۱۳-۳: رافی هوانیسیان	۱۵۲
شکل ۱۴-۳: آرا پاپیان	۱۵۳
شکل ۱۵-۳: برگزاری اولین مراسم استقلال اول ارمنستان در سال ۱۹۱۹	۱۵۷
شکل ۱۶-۳: کلیسای اچمیادزین	۱۶۰
شکل ۱۷-۳: معبد گارنی	۱۶۱
شکل ۱۸-۳: کلیسای گقارد	۱۶۲
شکل ۱۹-۳: کلیسای خور ویراپ	۱۶۲
شکل ۲۰-۳: برج تلویزیون ایروان	۱۷۰
شکل ۱-۴: پراکندگی معادن ارمنستان	۱۸۱
شکل ۲-۴: مسیر ارتباطی ایران - ارمنستان	۱۹۴

فهرست اشکال

صفحه

عنوان

شکل ۳-۴: مسیرهای مواصلاتی ارمنستان.....	۱۹۵
شکل ۴-۴: خطوط ریلی فعال و غیرفعال ارمنستان.....	۱۹۶
شکل ۵-۴: خطوط ریلی فعال.....	۱۹۷
شکل ۶-۴: پایانه مسافربری ایروان.....	۱۹۸
شکل ۷-۴: نقشه ایستگاه‌های مترو ایروان.....	۲۰۰
شکل ۸-۴: مترو ایروان.....	۲۰۰
شکل ۹-۴: فرودگاه زورانتوس.....	۲۰۳
شکل ۱-۵: نشان ارتش ارمنستان.....	۲۱۷
شکل ۲-۵: مراسم رژه ارتش ارمنستان.....	۲۱۸
شکل ۳-۵: برگزاری مراسم روز ارتش.....	۲۲۰
شکل ۴-۵: تحویل هواپیمای سوخو ۳۰.....	۲۲۳
شکل ۵-۵: نیروهای داوطلب جنگ ارمنستان.....	۲۲۵
شکل ۶-۵: نیروهای حافظ صلح ارمنستان.....	۲۲۸
شکل ۷-۵: واقارشاک هاروتونیان وزیر دفاع.....	۲۲۹
شکل ۸-۵: مجموعه وزارت دفاع و ستاد کل نیروهای مسلح.....	۲۲۹
شکل ۹-۵: ژنرال اونیک گاسپاریان رئیس ستاد کل ن. م ارمنستان.....	۲۳۲
شکل ۱۰-۵: تحویل سامانه OSA-AK.....	۲۳۸
شکل ۱۱-۵: سامانه موشکی اسکندر.....	۲۴۰
شکل ۱۲-۵: پلیس ارمنستان.....	۲۴۲
شکل ۱۳-۵: ستاد فرماندهی مرزبانی.....	۲۴۴

بسم الله الرحمن الرحيم

"يرفع الله الذين امنو منكم و الذين اوتوا العلم درجات"

(خداوند مقام اهل ایمان و دانشمندان عالم را (در دو جهان) رفیع می گرداند.)

سوره مبارکه مجادله - آیه شریفه ۱۱

بدون شک تأمین امنیت ملی و تقویت توان دفاعی از مهم‌ترین اهداف و دغدغه‌های هر کشور از جمله نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی است و در این راستا، توجه به مؤلفه‌های مختلف اثرگذار بر امنیت ملی به ویژه ابعاد نظامی - دفاعی آن از اهمیت خاصی برخوردار بوده و از ضروریات اصلی کشورها در مسیر پایداری و توسعه است. بدیهی است که هر جا سخن از امنیت و امنیت ملی به میان می‌آید، بی‌گمان لازم است تهدیدات موجود در حوزه‌های داخلی و خارجی نیز به دلیل تأثیرات آن‌ها بر امنیت ملی، مورد مذاقه قرار گیرند.

معاونت اطلاعات ارتش جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از نهادهای مسئول "ارزیابی مستمر تهدیدات و توان رزمی دشمنان بالفعل و بالقوه" و مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد علی صیاد شیرازی به عنوان بازوی اجرایی "آموزش و پژوهش‌های اطلاعاتی آجا" و در راستای تحقق وظایف ذاتی خود در تأمین، تولید و معرفی منابع، کتب و نشریات مورد نیاز آموزش‌های اطلاعاتی و ارتقاء سطح دانش و مهارت کارکنان و فراگیران جامعه اطلاعاتی آجا گام برداشته و با بهره‌گیری از اساتید و صاحب نظران حوزه‌های ذی ربط نظامی، اطلاعاتی و امنیتی، اقدامات گسترده‌ای را تاکنون در راستای رسالت خود و ایجاد رشد و بالندگی فرهنگی و علمی و تشویق پژوهشگران و اساتید در عرصه تولید علم انجام داده و ضمن تسهیل انتشار یافته‌های علمی و بهره‌برداری از دانش تولیدی، امکان جدیدی را برای محققین، اساتید و فراگیران ارتش جمهوری اسلامی ایران و سایر سازمان‌ها و نهادها فراهم آورده است که چاپ کتاب حاضر بخشی از این اهداف را تشکیل می‌دهد.

همکاری و ارائه نظرات و دیدگاه‌های اساتید، صاحب نظران و فرهیختگان تأثیر به‌سزایی در ارتقاء سطح کیفی موضوعات و مباحث کتاب حاضر و دیگر محصولات انتشارات این مرکز در تولید محتوا و چاپ‌های بعدی خواهد داشت.